

GROEN DOEN WE SAMEN!

Meerjarenbeleidsplan
Betrekken bij Groen 2021-2024

Inhoud

	Inleiding	3
1.	Waar staan we nu?	6
1.1	Over Betrekken bij Groen	6
1.2	Trends in natuur, natuurbeleving en vrijwilligers	9
1.3	Evaluatie programma Betrekken bij Groen	14
2.	Toekomstbeeld: Betrekken bij Groen in 2024	15
2.1	Ambities: waar gaan we ons op richten in 2021 – 2024	16
2.1.1	Georganiseerde vrijwilligers: impact op natuur vergroten	17
2.1.2	(Potentiële) nieuwe vrijwilligers: activeren met alternatief aanbod	19
2.1.3	Initiatiefnemers: initiatieven stimuleren en faciliteren voor betrokkenheid en duurzame verankering	19
2.1.4	Samenwerking optimaliseren	20
2.2	Onze ambities in een bestuurlijke context	20
3.	Van ambitie naar concrete stappen	22
3.1	Georganiseerde vrijwilligers	22
3.1.1	Herstellers	22
3.1.2	Vertellers	24
3.1.3	Tellers	25
3.1.4	Boerenlandvogelvrijwilligers	28
3.2	(Potentiële) nieuwe vrijwilligers	30
3.3	Initiatiefnemers	32
3.3.1	Betrekken bij Groen Fonds	32
3.3.2	Groen Kapitaal in de Buurt	33
3.3.3	Initiatieven van BBG-partners	34
3.4	Samenwerking versterken	34
3.4.1	Groene Academie	35
3.4.2	Dialogodag	36
3.5	Samenwerking BBG-partners	37
4.	Terug naar de toekomst	38
	Literatuurlijst, colofon & bijlage	

INLEIDING

Vrijwilligers zijn onmisbaar voor het beheer, behoud en de beleving van natuur en landschap in Noord-Holland. Ze beheren natuurgebieden, monitoren natuur, planten-, diersoorten en ontwikkelingen, en zorgen met educatie en voorlichting voor verbinding met de maatschappij. Naar schatting zijn er in Noord-Holland ruim 11.000 mensen wekelijks of maandelijks (zeer) actief en doen er nog eens duizenden mensen mee aan incidentele activiteiten zoals de jaarlijkse Natuurwerkdag of Fête de la Nature.

Groene vrijwilligers: belangrijke ambassadeurs voor natuur

De gezamenlijke inzet van groene vrijwilligers vertegenwoordigt heel veel (specialistische) kennis en uren. Hun actieve betrokkenheid creëert draagvlak voor natuurbescherming en natuurbeleid, en zorgt voor bewustwording van bedreigingen voor de natuurkwaliteit en biodiversiteit (Elands & Turnhout, 2009). De vrijwilligers zijn zo een onmisbare schakel in complexe maatschappelijke opgaven als klimaatadaptatie, energie- en landbouwtransitie. Ze dragen bij aan een gezonde, groene leefomgeving, en fungeren als ambassadeurs voor de Noord-Hollandse natuur.

Betrekken bij Groen bundelt en versterkt

Het programma Betrekken bij Groen (BBG) bundelt de inzet van vrijwilligers binnen natuurorganisaties in Noord-Holland sinds 2014.

In BBG werken uitvoerders IVN Natuureducatie en Landschap Noord-Holland met hulp van de diverse terreinbeherende organisaties (TBO's) en gefinancierd door de provincie Noord-Holland aan een gezamenlijk, driedelig doel:

1. Maatschappelijk draagvlak voor natuur in Noord-Holland bestendigen én vergroten, waarbij we mensen in Noord-Holland de mogelijkheid bieden om actief betrokken te zijn bij hun groene leefomgeving.
2. Vrijwilligers faciliteren om de natuurkwaliteit en biodiversiteit te beschermen en te verhogen. Daarnaast kunnen ze bijdragen aan de kwaliteit van ons Noord-Hollandse landschap.
3. De samenwerking optimaliseren tussen vrijwilligers en BBG-partners om zo de nationale en provinciale natuurdoelstellingen te ondersteunen, zoals het bevorderen van de biodiversiteit.

Waarom en voor wie dit beleidsplan?

Het huidige meerjarenbeleidsplan Betrekken bij Groen 2018-2020 is aan het einde van de looptijd. Een goed moment om terug te kijken, maar ook om plannen te maken voor de toekomst. Er is de afgelopen jaren door de professionals van de terreinbeherende organisaties, IVN Noord-Holland, Milieufederatie Noord-Holland en door de vrijwilligers zelf veel kennis en kunde opgebouwd over hoe vrijwilligers aan de slag kunnen in de natuur. Deze organisaties ontzorgen en ondersteunen vrijwilligers met cursussen, materialen en een uitgebreid netwerk. In 2019 evalueerde provincie Noord-Holland het programma. De evaluatie was positief met een aantal aanbevelingen om de effectiviteit van BBG verder te verbeteren. In het plan dat voor u ligt, zijn al deze ervaringen en inzichten verwerkt. Dit beleidsplan speelt verder in op bredere maatschappelijke trends en ontwikkelingen in natuur- en landschapsbeheer, zodat de beleidsmakers van provincie Noord-Holland en de TBO-partners met gedeelde belangen aan het werk kunnen.

Vraagstukken en leeswijzer

Wat kunnen we leren van de afgelopen jaren? Waar ligt de behoefte van bestaande en potentiële vrijwilligers? Hoe kan het programma BBG zowel nieuwe vrijwilligersinitiatieven als provinciale natuurdoelen (in Natuurpact / Masterplan Biodiversiteit en de Aanpak Groen Kapitaal) effectief ondersteunen en verbinden met maatschappelijke ontwikkelingen?

Het antwoord op deze vragen vormt het hart van dit meerjarenbeleidsplan. We nemen u graag mee via het algemene beeld van trends en evaluatie (hoofdstuk 1) naar de toekomstvisie die we voor ogen hebben (hoofdstuk 2). Vervolgens kijken we per doelgroep waar we nu staan, hoe we de ambities kunnen realiseren en welke stappen we als BBG willen zetten. In hoofdstuk 3 blikken we terug vanuit de toekomst (eind 2024): hoe bepalen we of onze doelen zijn bereikt?

1. WAAR STAAN WE NU?

1.1 Over Betrekken bij Groen

De terreinbeherende organisaties, IVN Noord-Holland en Milieufederatie Noord-Holland, werken in Noord-Holland samen onder de naam TBO. De deelnemende organisaties zijn het Amsterdamse bos, het Goois Natuurreservaat, IVN Noord-Holland, Landschap Noord-Holland, Milieufederatie Noord-Holland, Natuurmonumenten, PWN, Recreatie Noord-Holland, Recreatieschap West-Friesland, Recreatie Midden-Nederland, Staatsbosbeheer en Waternet. Daar waar in dit beleidsplan gesproken wordt over vrijwilligersgroepen gaat het om vrijwilligers actief bij TBO én om zelfstandige groepen.

Rolverdeling Betrekken bij Groen

Uitvoerders: IVN Noord-Holland en Landschap Noord-Holland (LNH).
Deze laatste is penvoerder van het programma.

TBO-vrijwilligerscoördinatoren: functioneren als Community of Practice: ze delen ervaringen en werken mee aan oplossingen.

Stuurgroep: Stuurgroep: directeuren IVN en LNH, voorzitter TBO, Recreatieschap Noord-Holland en provincie Noord-Holland.

TBO-beleidsmedewerkers: incidenteel extra klankbord voor beleid.

TBO-directeuren: besluiten of het programma voldoende aansluit bij de ambities van TBO.

Financier: provincie Noord-Holland.

Onze werkwijze

We onderscheiden drie typen vrijwilligers:

- de *herstellers* voeren beheerwerkzaamheden uit
- de *tellers* monitoren natuur, planten- en diersoorten
- de *vertellers* zorgen met educatie en voorlichting voor betrokkenheid bij natuur.

✓ **Facilitatie**

Als facilitator biedt BBG waar nodig ruimte en hulp aan vrijwilligersgroepen. Hierbij kan het gaan om (specialistische vak)kennis, praktische hulp, aandacht, advies en/of financiën. Bij faciliteren staan het mogelijk maken van het vrijwilligerswerk en het wegnemen van belemmeringen centraal. Samen werken we toe naar expert-vrijwilligers.

✓ **Stimulans**

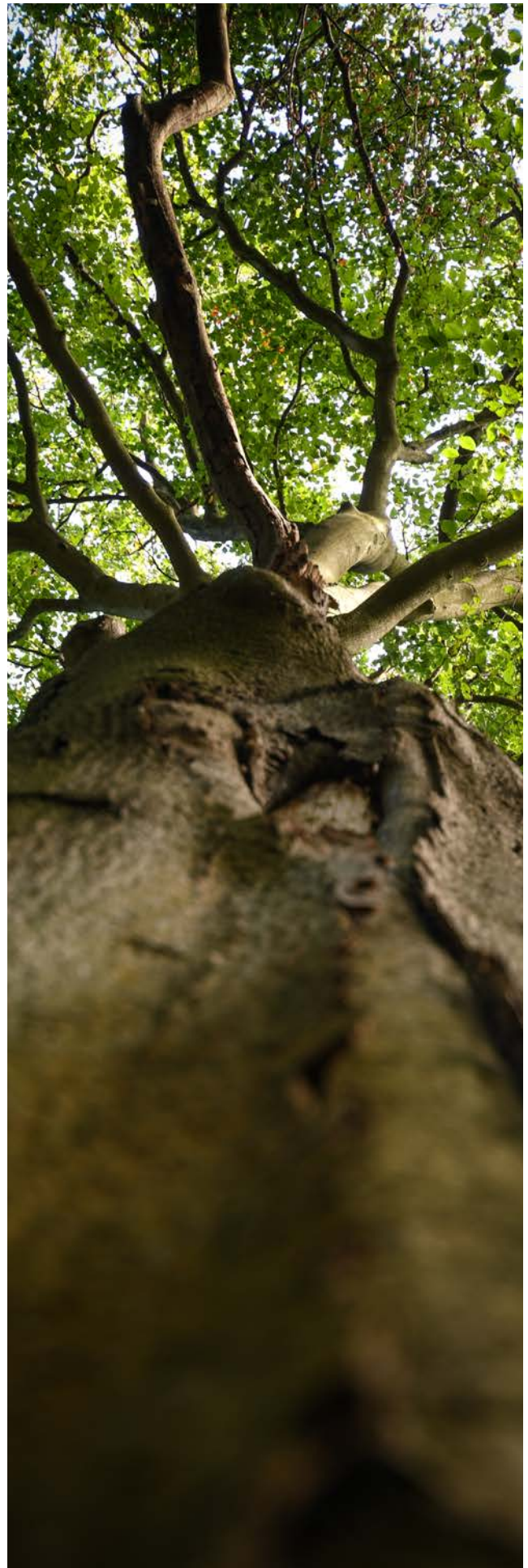
BBG stimuleert initiatieven, maar laat de uitvoering over aan de vrijwilligers. We stellen budgetten beschikbaar en bieden begeleiding om initiatieven aan te jagen en draaiende te houden. Stimuleren gaat ook over de stap van interesse in de natuur naar actief betrokken zijn bij groen, om het mobiliseren en in beweging brengen van nieuwe vrijwilligers.

✓ **Netwerk**

BBG zorgt voor verbindingen tussen inwoners, vrijwilligersgroepen en maatschappelijke organisaties, stelt haar eigen netwerk beschikbaar en maakt zelf ook onderdeel uit van verschillende netwerken. BBG zorgt dat partijen elkaar weten te vinden.

✓ **Innovatie**

Als laatste houdt het programma als innovator de trends en ontwikkelingen bij en vertaalt kansen naar nieuwe activiteiten. Dit doen we enerzijds door activiteiten die continu worden uitgevoerd gradueel bij te stellen, anderzijds door actief te leren bij experimenten. BBG zorgt voor het zorgvuldig doorvoeren van veranderingen.

INTERVIEW

*Esther Rommel,
gedeputeerde provincie Noord-Holland:*

“Vrijwilligers zijn onmisbaar”

“Die sfeer van bij elkaar zijn, samen de handen uit de mouwen voor de natuur – ieder vanuit zijn eigen kennis en ervaring, en met respect en waardering voor elkaar; dat vond ik heel inspirerend.” Esther Rommel kan zich de bijeenkomst op die regenachtige dag in Purmerend nog goed herinneren. Als gedeputeerde van de provincie Noord-Holland voor Natuur en Landschap, Grond, Bodemdaling en Stikstof is ze een warm pleitbezorger van het programma Betrekken bij Groen. Niet alleen vanwege de sociale structuur die het vrijwilligers biedt, maar vooral ook omdat het werkt: “Vrijwilligers zijn onmisbaar. Overall waar ze betrokken zijn bij beheer en monitoring van de natuur en het landschap in onze provincie, gaat het beter met de biodiversiteit. Het is maatwerk op de vierkante meter waar de terreinbeheerders niet aan toekomen.”

En ook op andere gebieden zijn groene vrijwilligers cruciaal: Zonder de ‘vertellers’ komen veel minder mensen op een betekenisvolle manier in aanraking met de natuur - en vooral de jeugd. En let wel, kinderen zijn de ambassadeurs van de natuur en de beslissers van later!”

Daarom verdienen vrijwilligers aan alle kanten goede begeleiding, opleiding en waardering voor hun inzet. En dat maakt de samenwerking tussen de terreinbeherende organisaties in het programma zo waardevol. “Die kennisdeling, efficiënte organisatie zorgt ervoor dat vrijwilligers en groene burgerinitiatieven met de juiste kennis en materialen aan de slag kunnen gaan. En de prettige, korte lijntjes met de provincie maken dat we de inzet van vrijwilligers goed af kunnen stemmen op provinciale en maatschappelijke ontwikkelingen. Zoals bijvoorbeeld het provinciale Masterplan Biodiversiteit.”

En wat te denken van de uitdagingen op het gebied van klimaat en groene leefomgeving? “Precies, alle hens aan dek! Daarom willen we komende jaren nog meer mensen betrekken bij groen; van ‘tellers’ tot groene burgerinitiatieven, en vooral jongeren opzoeken en enthousiasmeren voor hun groene leefomgeving. Want groen doen we écht samen.”

1.2 Trends in natuur, natuurbeleving en vrijwilligers

Interesse in natuur neemt toe

Uit de meest recente draagvlakenquête (De Boer en Langers, 2017) op basis van de ondernomen activiteiten in natuur en groen, blijkt dat het merendeel van de Nederlandse bevolking (53%) in de categorie 'matig betrokken' valt: deze mensen zijn vooral actief als gebruiker. Deze groep bezoekt regelmatig tot vaak een natuurgebied en gebruikt één à twee informatiebronnen over de natuur, zoals televisieprogramma's, webpagina's, boeken en tijdschriften. Deze groep is qua geslacht, leeftijd, opleiding en herkomst een goede afspiegeling van de Nederlandse bevolking. De coronamaatregelen en lockdowns in 2020 zorgden ervoor dat mensen massaal hun eigen groene leefomgeving (her)ontdekten. 62% van de Nederlanders geeft aan dat ze deze periode beter zijn doorgekomen omdat ze konden 'ontsnappen' in de natuur (Vogelbescherming, 2020). Hoe zich dat vertaalt naar (actieve) betrokkenheid, is nu nog niet zichtbaar in onderzoekscijfers, maar het momentum om mensen te inspireren tot bijdragen aan de natuur in hun omgeving is er zeker. De BBG-partners merkten dat er zich afgelopen jaar veel nieuwe mensen aanmeldden als vrijwilliger.

(Potentiële) nieuwe vrijwilligers

Motivation deed in 2018 een onderzoek onder 992 respondenten die op dat moment geen groen vrijwilligerswerk deden. De belangrijkste conclusies van dit onderzoek waren:

- De belangstelling voor groen vrijwilligerswerk bij mensen die nu nog niet actief zijn is aanzienlijk: het gaat om 15% van de Nederlanders die zich willen inzetten voor de natuur en de leefomgeving, maar die geen mogelijkheid hebben om structureel actief te worden.
- Potentieel nieuwe vrijwilligers hebben het meest belangstelling voor groene buurtinitiatieven (54%), gevolgd door telwerkzaamheden (zogenaamde 'tellers': 44%), herstel- en beheerwerk ('herstellers': 43%) en vertellen over de natuur/educatie ('vertellers': 34%). Zoals zichtbaar wordt bij het optellen van deze percentages, zijn er dus mensen die belangstelling hebben voor meerdere typen vrijwilligerswerk.
- Onbekendheid met het fenomeen groen vrijwilligerswerk en onbekendheid met de groene organisaties waren belangrijke oorzaken dat men ten tijde van het onderzoek nog niet meedeed.

Er liggen, kortom, goede kansen om een meer divers vrijwilligersbestand te ontwikkelen, mits rekening wordt gehouden met wensen en voorwaarden, zoals laagdrempelige en flexibele opties, goed gereedschap en kundige begeleiding. Er zijn nog veel mensen (minimaal 15%) die zich willen inzetten voor de natuur en de leefomgeving, maar niet structureel beschikbaar zijn. Met een gevarieerd aanbod van kortstondige (projectmatige of thematische) klussen en duidelijke informatie over wat er (verder) te doen is, kunnen we deze grote groep de mogelijkheid bieden om actief te worden. Dit sluit ook aan bij trends rond levensloop, persoonlijke ontwikkeling en de wens om je te verbinden aan een community. Een andere belangrijke trend is: te laten zien waar je als burger mee bezig bent en zichtbaar maken dat je goed doet. Bijvoorbeeld via blogs, social media content, of via challenges (jongeren).

Initiatiefnemers hebben behoefte aan ondersteuning

Overall in buurten, dorpen en steden nemen bewoners initiatieven om hun eigen leefomgeving te vergroenen. We zien dat initiatiefnemers enthousiast beginnen, maar niet altijd de juiste groenkennis en materialen hebben en het soms lastig vinden om bijvoorbeeld het beheer voor langere tijd te organiseren.

Initiatiefnemers hebben verschillende motivaties om actief te worden: ze willen de omgeving mooier maken, ze zijn bezorgd over grote thema's als klimaatverandering of biodiversiteitsverlies, of ze hebben een persoonlijke motivatie zoals nieuwe kennis en vaardigheden leren of werken aan hun positieve gezondheid (fysiek, mentaal en sociaal).

Continuïteit georganiseerde vrijwilligers vraagt aandacht

In Noord-Holland zijn er ongeveer 11.000 mensen actief in de natuur: herstellende, vertellende en tellende. Kenmerken van de huidige groene vrijwilliger: een gemiddelde leeftijd van 62 jaar, 63% is man en 66% is hoogopgeleid. Er zijn veel vrijwilligersgroepen die al jaren actief zijn, plezier hebben in het uitvoeren van de verschillende werkzaamheden en een eigen cultuur hebben ontwikkeld. Nieuwe mensen moeten daarbij passen, of ze haken af. Nieuw aangesloten groepen hebben vaak andere werkwijzen en jongere actieve leden.

Vrijwilligers hebben veel verschillende motieven om vrijwilligerswerk in de natuur te doen. De belangrijkste zijn: 'een bijdrage leveren aan natuurbescherming en -beheer', 'verbonden zijn met de natuur', 'buiten tijd doorbrengen' en 'zelf meer leren over de natuur'.

Voor de continuïteit is het nodig om bestaande vrijwilligersgroepen gericht te blijven ondersteunen en opleiden. Er kunnen problemen ontstaan met de fysieke omgeving (natuur gaat achteruit door externe factoren), met de mensen (uitval vrijwilligers door hoge leeftijd, conflicten, coördinatie, onervaren nieuwe mensen) en met praktische zaken (gereedschappen, materialen of financiële middelen). Facilitering vanuit een stabiele professionele organisatie is dan cruciaal. Hierdoor blijft de lokale kennis beschikbaar en is de uitvoering geborgd.

Natuurkwaliteit kansrijk, maar onder druk

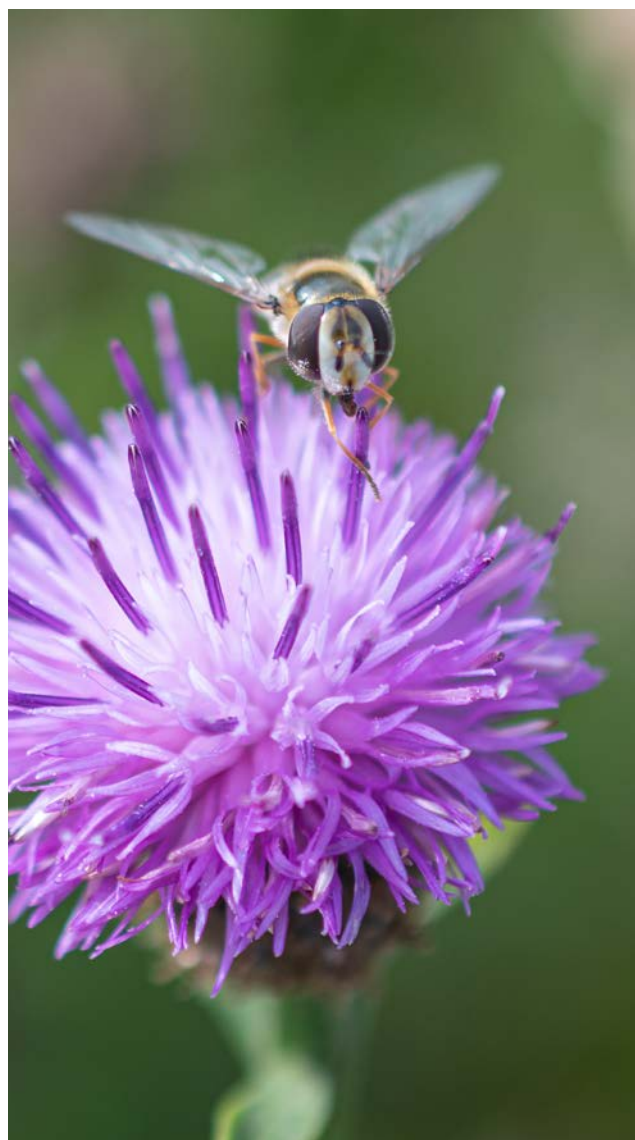
De Noord-Hollandse natuur staat voornamelijk bekend om de open landschappen met veenweiden, akkers en weidevogels. Maar ook duinen, het IJsselmeer en het bosrijke Gooi zijn onderdeel van de natuur in Noord-Holland. Deze grote variatie aan gebieden herbergt een enorme diversiteit aan flora en fauna. Deze natuur wordt beschermd in 19 Noord-Hollandse natuurgebieden met een Natura 2000-status, ingebed in bijna 60.000 hectare Natuurnetwerk Nederland. Daarnaast is er agrarisch gebied en ook nog groen in en rondom dorpen en steden. Dit biedt kansen voor biodiversiteit, groen en natuur, maar de invloeden van menselijk handelen op de natuur zijn groot. In het Masterplan Biodiversiteit (provincie Noord-Holland, 2020) wordt gesteld dat de natuurkwaliteit nu te veel onder druk staat, bijvoorbeeld de vogels in het boerenland. Daarmee lopen we het risico dat we soorten en ecosystemen die van oudsher bij Noord-Holland horen gaan verliezen.

Natuur als onderdeel van positieve gezondheid

Onderzoek laat zien dat zelfs kortdurend contact met natuur mensen goed doet. Gebrek aan natuur schaadt niet alleen de gezondheid van de mens, maar ook de natuur. Want als mensen geen

band meer met de natuur opbouwen, ervaren ze de waarde van natuur niet meer zelf en zullen ze niet gemotiveerd zijn om zich in te zetten voor de bescherming van natuur en milieu. Daarmee verdwijnt ook het draagvlak voor beleid.

Om deze vicieuze cirkel van vervreemding, vermindering van natuurervaring én natuurbescherming te doorbreken, zetten we ons met het programma Betrekken bij Groen in om de betrokkenheid te verhogen. Wij gunnen alle Noord-Hollanders een positieve ervaring in de natuur! Dat vraagt om kennis en inzicht in de kenmerken en motivatie van de verschillende doelgroepen. Onderzoek en ervaring helpen daarbij.

*Louis Boersma,
actieve en betrokken vrijwilliger:*

“De natuur ontdekken, onderhouden en delen met anderen is het mooiste wat er is”

“Tja, waar haal ik de tijd vandaan...? Als je ergens passie voor hebt, kost het eigenlijk geen tijd en krijg je er juist energie van!” Aan het woord is Louis Boersma. Doordeweeks werkt hij bij de Sociale Verzekeringsbank, maar daarbuiten is hij mega-actief lid van IVN Waterland. Als initiator en coördinator van diverse werkgroepen, vrijwilligersopleider en -mentor, cursusontwikkelaar, en natuurlijk ook zelf actief als teller, verteller en hersteller. “Niets mooier dan mensen hun eigen groene leefomgeving laten ontdekken. Laten zien wat er allemaal leeft en bloeit en ze op die manier bij hun eigen ‘achtertuin’ betrekken”, legt Louis uit.

Erin rollen

Zo ging het bij hemzelf ook. “Ik heb de interesse voor natuur wel een beetje meegekregen van huis uit, maar de liefde ontstond pas echt toen ik in Purmerend kwam wonen en mijn eigen omgeving ontdekte. Eerst met een

paddenstoelencursus van IVN, via een berichtje in de lokale krant. Lekker buiten zijn, leren over wat er in mijn omgeving leeft... Dat smaakte naar meer! En als je vervolgens iets over vogels leert, wil je ook iets weten over hun voedsel: planten en insecten. Dus zo rolde ik alle facetten van het vrijwilligerswerk in.”

En daar bleef het niet bij. “Ik vind het heel leuk om verhalen te vertellen en kennis over te dragen. Niet alleen naar bezoekers toe, maar ook naar collega’s en nieuwe vrijwilligers.” Dus breidde hij zijn werkzaamheden uit met cursussen geven én opzetten, in samenwerking met IVN. “En daar hoort ook bij dat nieuwe vrijwilligers zich welkom voelen en dat we bij bestaande vrijwilligersgroepen het sociale, de gezelligheid faciliteren. Want dat is voor veel vrijwilligers minstens zo’n belangrijk onderdeel van het samen buiten werken!”

Cruciaal netwerk

Als bestuurslid van zelfstandige IVN beheergroepen kennen ze Louis ook bij de gemeente Purmerend en bij Staatsbosbeheer. "We denken als bewoners graag mee over inrichting, beheer en monitoring van gebieden, en steken er ook onze handen voor uit de mouwen."

Dat doen ze onder meer met gereedschap en materiaal gefaciliteerd door Landschap Noord-Holland. "Dat netwerk is cruciaal, ook voor cursussen en certificering, en om kennis, taken en vrijwilligers uit te wisselen. En ik hoop dat

Betrekken bij Groen ook kan helpen om meer jongere mensen te werven voor vrijwilligersgroepen. Door corona zie je dat meer dertigers en veertigers belangstelling krijgen voor hun omgeving en zich ook aanmelden voor beheerklussen. Die verjonging is wel nodig om ook in de toekomst dat belangrijke beheer-, tel- en vertelwerk te kunnen blijven doen."

Aan Louis zal het niet liggen: "De natuur in je eigen omgeving ontdekken, onderhouden en delen met anderen is het mooiste wat er is. Als groen-vrijwilligers maken we samen het verschil!"

1.3 Evaluatie programma Betrekken bij Groen

In 2019 evalueerde de provincie de effectiviteit van het programma Betrekken bij Groen vanaf 2014 tot 2019. In deze evaluatie zijn aanbevelingen geformuleerd waarmee provincie en uitvoerders van het programma de uitvoering kunnen verbeteren in de periode 2021-2024. De belangrijkste aanbevelingen om de doeltreffendheid van de subsidie te verbeteren zijn hieronder opgenomen.

Aanbevelingen voor de provincie

- Zorg voor een explicietere onderbouwing van de doelen en aannames in het beleid voor Betrekken bij Groen. Ga daarbij met de betrokken partijen de discussie aan over hoe belangrijk de verschillende doelen zijn en waarop je het programma precies wilt beoordelen. Leg daarbij de link met de rollen van de betrokken partijen en de wijze van sturing door de provincie.
- Verzoek de uitvoerders van het meerjarenplan om een werkbaar en goed onderbouwd plan voor monitoring en evaluatie van het programma op te stellen. Vraag hen daarin om, aansluitend bij het type doelstellingen van het programma, goed aandacht te besteden aan gezamenlijk leren.

Aanbevelingen voor de TBO's, als uitvoerders van het programma

- Werk een goede systematiek uit voor het bepalen van het aantal vrijwilligers die voor alle partijen werkbaar is. Maak concrete werkafspraken over hoe deze indicator jaarlijks bepaald wordt.
- Schenk bij het werven van nieuwe groepen vrijwilligers naast jongeren ook aandacht aan de doelgroep volwassenen.
- Geef een sterkere impuls aan de activiteiten gericht op het werven en opleiden van de tellers.

2. TOEKOMSTBEELD: BETREKKEN BIJ GROEN IN 2024

Van stuifduinlandschap tot oer-Hollandse veenpolders met hun karakteristieke weidevogels, en van wereldsteden tot natuurrijke landgoederen; je vindt het allemaal in Noord-Holland. En dat op steenworp afstand van steden en dorpen. Het is een unieke collectie landschapstypen waar Noord-Hollanders trots op zijn en waar bezoekers van heinde en ver voor naar de provincie komen. En waar in 2024 nóg meer inwoners zich bewust van zijn en zich als vrijwilliger voor inzetten!

De vrijwilligers steken in 2024 hun handen uit de mouwen bij het beheer en herstel van natuurgebieden voor specifieke soorten, monitoren de resultaten en geven input voor het natuurbeheer. Ook delen ze hun kennis en enthousiasme met het publiek, waarmee ze het draagvlak voor natuur en natuurbeleid helpen vergroten. Ze beschikken over de juiste kennis en vaardigheden, en leveren daarmee een waardevolle bijdrage aan natuurbeheer. Ze weten welke belangen er spelen, wie hen kan helpen en waar ze inspiratie vandaan kunnen halen. Dat maakt het vrijwilligerswerk leuk en zinvol, waardoor de continuïteit én dus de bijdrage van vrijwilligers aan de natuur in Noord-Holland toeneemt. Ze fungeren als ambassadeur voor het Noord-Hollandse landschap.

Noord-Hollanders die zich met nieuwe initiatieven in willen zetten voor hun groene leefomgeving, weten waar ze moeten zijn voor advies, ondersteuning en een uitgebreid (kennis) netwerk om hun ideeën vorm te geven.

Al deze vrijwilligers weten zich gesteund en geïnspireerd door het programma Betrekken bij Groen. De partners van het programma zorgen samen voor het optimaal functioneren van een grote community van mensen – jong en oud, uit alle geledingen van de samenleving – die willen bijdragen aan natuur dichtbij. Van doorgewinterde, actieve vrijwilligers tot mensen die nog niet de kennis en vaardigheden hebben, maar wel de motivatie. Iedereen die iets wil met de natuur kan dankzij de vrijwilligers en BGG snel zijn weg vinden, op een manier die bij hem of haar past.

Het programma BGG zet op alle niveaus, voor alle Noord-Hollanders, haar uitgebreide kennis, netwerk en middelen in om een groeiende groep vrijwilligers te faciliteren en te inspireren. (Betrekken bij) Groen doen we samen!

2.1 Ambities: waar gaan we ons op richten in 2021 – 2024

Deze gedeelde visie voor de toekomst vraagt om concrete ambities en stappen voor het BBG-programma, waarbij we de maatschappelijke en bestuurlijke context en de lessen uit de evaluatie meenemen. Laten we eerst de doelgroepen benoemen die we onderscheiden:

Georganiseerde vrijwilligersgroepen

- Herstellers: werken samen met de terreinbeherende organisaties (TBO's) in de (natuur-)gebieden of voeren als zelfstandige groep beheerwerk uit.
- Vertellers: delen hun kennis en enthousiasme met het publiek in de vorm van excursies, workshops, educatieve materialen en lezingen.
- Tellers algemeen: monitoren specifieke planten- en diersoorten voor onder andere TBO's en soortenorganisaties.
- Tellers boerenland (boerenlandvogelvrijwilligers): werken aan monitoring en bescherming van (weide)vogels in agrarische gebieden.

Nieuwe vrijwilligers

Deze nieuwe vrijwilligers zijn wel geïnteresseerd, maar hebben vaak andere behoeften om actief te worden als georganiseerde vrijwilligers.

Initiatiefnemers

Dit zijn burgers die in stad, dorp of landelijk gebied plannen of initiatieven ontwikkelen voor een groene(re) leefomgeving.

Geïnteresseerde Noord-Hollanders

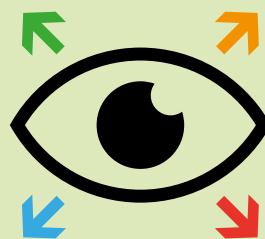
Dit zijn deelnemers aan activiteiten in de natuur, (bezoekers van) evenementen en campagnes.

Met deze doelgroepen in het achterhoofd, kunnen we het toekomstbeeld opsplitsen in de volgende ambities:

Impact op natuur vergroten

met bestaande vrijwilligers (herstellers, tellers en vertellers).

Potentiële nieuwe vrijwilligers activeren met alternatief aanbod.

Initiatieven stimuleren voor meer betrokkenheid,

optimaliseren werkwijzen en duurzame verankering.

Optimaliseren van de samenwerking.

2.2.1 Georganiseerde vrijwilligers: impact op natuur vergroten

Doordat de vrijwilligers in 2024 goed opgeleid zijn en organisatorisch 'ontzorgd' worden, is er meer continuïteit in de werkzaamheden. Kennis en ervaring blijft beschikbaar voor deze groep en deze vrijwilligers kunnen zich verder ontwikkelen richting expert-vrijwilliger. Met als resultaat dat hun inzet een groter positief effect op de natuur heeft. De bestaande vrijwilligersgroepen werken volgens een plan, weten welke methode bijdraagt aan de doelen en kunnen dit afstemmen met de betrokken organisaties. BBG stimuleert en inspireert tot vervolgstappen in de 'vrijwilligers-carrière'. Dit leidt tot goed georganiseerde vrijwilligersgroepen met vakkundige vrijwilligers. Dankzij de ondersteuning en netwerkfunctie van BBG werken de verschillende typen vrijwilligersgroepen (herstellers, vertellers en tellers) in 2024 ook meer samen.

Het aantal mensen dat we bereiken met dit programma willen we behouden en waar mogelijk uitbreiden. Dit laatste betreft voornamelijk vrijwilligers die zichzelf organiseren. De bestaande groepen bij de TBO's zijn voldoende bemand, er is nog wel ruimte voor nieuwe (gespecialiseerde) groepen.

Herstellers in 2024

Er is continuïteit en expertise bij de natuur- en landschapsherstellende vrijwilligersgroepen. De vrijwilligers zorgen er met hun kleinschalige beheerwerkzaamheden voor dat de verschillende biotopen hun natuurwaarden behouden of vergroten. Ook cultuurhistorische elementen zoals grafheuvels of banscheidingen kunnen zo bewaard blijven. De herstellers weten welke ambities de terreinbeheerder heeft en op welke wijze ze daar effectief en veilig aan kunnen bijdragen. De vrijwilligers evalueren hun werk (in natuurgebieden met de boswachter) door een basale beheermonitoring van een aantal soorten. De groepen onderhouden het contact met de (eventuele) grondeigenaren.

Vertellers in 2024

Vertellers brengen de natuur van Noord-Holland onder de aandacht van een breed, divers publiek. Ze weten nieuwsgierigheid te wekken en 'gewone' dingen bijzonder te maken. Vrijwilligers zijn heel goed in staat om vernieuwend te zijn in het opleiden en informeren van andere vrijwilligers, en geven zo invulling aan een evenement zoals Fête de la Nature, het thema natuur en gezondheid, podcasts, de route-app en doe-het-zelfexcursies. De vertellers zorgen voor meer draagvlak en waardering voor de Noord-Hollandse natuur en betrekken in 2024 een nog groter publiek bij de natuur, dankzij meer activiteiten op meer plekken.

Tellers in 2024

De tellende vrijwilligers zijn gemotiveerd om periodiek op pad te gaan en specifieke soorten te inventariseren: dagvlinders, nachtvlinders, libellen, sprinkhanen, zangvogels, watervogels, reptielen, amfibieën of zoogdieren. Ze weten wie de gegevens gaan gebruiken en waarvoor, welke informatie ze moeten verzamelen en hoe ze die informatie moeten vastleggen voor soortenorganisaties en/of voor het beheer van terreinen. Dit zorgt voor een toename van het aantal waarnemingen bij soortenorganisaties. Verder zijn er via de tellers gegevens beschikbaar voor de beherende organisatie én voor de vrijwillige 'herstellers' om hun beheer aan te passen. De betrokken partijen hebben contact met elkaar over praktische zaken en delen hun ervaringen.

Boerenlandvogelvrijwilligers in 2024

De vrijwilligers uit deze groep gaan in 2024 gemotiveerd op pad om de weide- en akkervogels te inventariseren en – indien nodig – actief te beschermen. Ze weten welke informatie ze in welk seizoen moeten verzamelen en hoe ze de informatie moeten vastleggen in de Boerenlandvogelmonitor. Dit is een landelijke

database gelinkt met beheerpakketten van het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb). De vrijwilligers onderhouden contact met elkaar én met de boer over praktische zaken en om actuele informatie en ervaringen te delen. In samenwerking met de boer realiseren ze het beheer en de bescherming. De vrijwilligers die in het werkgebied van een agrarische natuurvereniging (ANV) actief zijn, hebben ook contact met de veldcoördinator om actuele informatie en ervaringen te delen en eventueel advies te geven.

2.1.2 (Potentiële) nieuwe vrijwilligers: activeren met alternatief aanbod

De partners binnen BBG onderzoeken samen nieuwe manieren om geïnteresseerden voor kortere of langere tijd te betrekken bij verschillende organisaties en zelfstandige groepen. De groene vrijwilligers zijn in 2024 een (nog) inclusievere groep geworden in leeftijd, gender en in sociaaleconomisch opzicht. Dit, doordat de verschillende organisaties beter rekening houden met hun wensen, motivatie en voorwaarden, zoals laagdrempelige informatie, het beschikbaar stellen van goede materialen en het bieden van kundige begeleiding op maat. Ook het aanbieden van flexibel of projectmatig vrijwilligerswerk is hier

onderdeel van. In de periode 2021-2024 heeft BBG jaarlijks voldoende enthousiaste vrijwilligers geworven om aan de vraag van natuurorganisaties te voldoen. De TBO-partners wisselen contacten, kennis en activiteiten met elkaar uit.

2.1.3 Initiatiefnemers: initiatieven stimuleren en faciliteren voor betrokkenheid en duurzame verankering

Betrekken bij Groen maakt in 2021-2024 initiatieven van vrijwilligers en partnerorganisaties mogelijk die nieuwe werkwijzen willen uitproberen, veel vrijwilligers bereiken en zorgen voor continuïteit bij de vrijwilligersgroepen. De vrijwilligers en partners van BBG leren gezamenlijk van deze ervaringen en implementeren deze in hun eigen werkwijze. Jaarlijks zijn er voldoende aanvragen voor het Betrekken bij Groen Fonds waaruit een keuze gemaakt kan worden om het beschikbare budget te verdelen. Elk jaar is er ook financiële ruimte om een gezamenlijk project met de BBG-partners uit te voeren dat bijdraagt aan een hogere kwaliteit van vrijwilligersondersteuning. De nieuwe initiatieven en ervaringen dragen zo bij aan het realiseren van de organisatie- en natuurdoelen.

2.1.4 Samenwerking optimaliseren

In 2024 is de tevredenheid bij vrijwilligers en de Betrekken bij Groen-partners gegroeid van een 7,6 naar een dikke 8. De verbeterde samenwerking met alle betrokken partners heeft geleid tot een effectievere en efficiëntere ondersteuning van vrijwilligers. De rollen, verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden (met name rond arbo en veiligheid) zijn goed geregeld in afspraken. En het aantal activiteiten dat gezamenlijk is opgezet om de vrijwilligers bij de eigen organisatie te betrekken (volgens een nieuwe werkwijze) is toegenomen. Bundeling van krachten voorkomt dubbel werk.

2.2 Onze ambities in een bestuurlijke context

Het programma BBG sluit ook naadloos aan op de bredere context van de provinciale ambities en programma's. Het Rijk en de provincies hebben in het Natuurpact afspraken gemaakt over het natuurbeleid. Een van de ambities daarin is het vergroten van de maatschappelijke betrokkenheid bij natuur. Bij de provincie Noord-Holland is dit onderwerp geborgd in de Aanpak Groen Kapitaal.

Onder de paraplu van Groen Kapitaal zoekt de provincie samen met partners naar slimme combinaties om de biodiversiteit te vergroten – binnen én buiten de Natuur Netwerk Nederland (NNN)-gebieden – en om de maatschappelijke betrokkenheid voor natuur te verbreden. De provincie beoogt zo de biodiversiteit in de stad, het watersysteem en het agrarisch gebied te versterken en streeft naar een groene, gezonde leefomgeving. Kenmerkend voor Groen Kapitaal: het stimuleren en ondersteunen van initiatieven uit de samenleving en gebruikmaken van de energie van inwoners, maatschappelijke organisaties, ondernemers en andere overheden om de natuur te beschermen en de biodiversiteit te versterken.

Daarnaast ondersteunt het programma BBG de provincie bij de doelen rond biodiversiteit en waterkwaliteit (uit het coalitieakkoord), namelijk:

- ➔ De afronding van het NNN in 2027.
- ➔ Het behalen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) in 2027.
- ➔ De biodiversiteit ook bevorderen buiten het NNN. Dit betreft het verbeteren van de biodiversiteit in de stad, het watersysteem en het agrarisch gebied en het stimuleren van kruidenrijke akkerranden, bloemrijke bermen, zorgvuldig maaibeleid en vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen.

INTERVIEW

Marianne Snabilie,
vrijwilligerscoördinator PWN:

“Het helpt als je niet steeds zelf het wiel uit hoeft te vinden”

“We zouden ons werk als terreinbeheerder nooit op peil kunnen houden zonder de tomeloze inzet van onze vrijwilligers!” Marianne Snabilie, coördinator van de 450 vrijwilligers bij PWN, is er heel stellig over. “Kijk, voor veel vrijwilligers is de monitoring van planten- en diersoorten in onze gebieden een hobby, maar voor ons is het hele belangrijke informatie. We hebben veel Natura 2000-gebieden in beheer, en daar gelden strenge regels voor, met gerichte doelen om bepaalde soorten te behouden. De informatie van de ‘tellers’ is onmisbaar voor ons om te kunnen beoordelen of we onze beheerdoelen halen, of dat we onze beheerplannen bij moeten stellen.”

Aansluiten op netwerk

“En wat te denken van onze ‘herstellers’? Zij maken het mogelijk om maatwerk in beheer te leveren. Om de leefgebieden van de Rode Lijst Duinsoorten waar we ons vooral op richten, minutieus in te richten en te beheren. En voor het gidsen, reguleren en enthousiasmeren van de groeiende stroom bezoekers in onze natuurgebieden, zijn de ‘vertellers’ natuurlijk cruciaal.”

Niet voor niets heeft PWN onlangs besloten om de vrijwilligers onder te brengen in een aparte stichting. “Zo kunnen we een beter beleid ontwikkelen voor de vrijwilligers en kunnen we makkelijker aansluiten op het brede netwerk van groene vrijwilligers, zoals Betrekken bij Groen,” vertelt Snabilie.

Kennisuitwisseling

“We werken al samen via de Groene Academie, en een deel van onze vrijwilligerscursussen loopt via IVN. En niet te vergeten het TBO-V overleg en de Dialoogdag; die zijn heel waardevol als het gaat om kennisuitwisseling, concrete issues, projecten bespreken en uitwerken. Bijvoorbeeld voor de werving van jongeren, want dat is wat mij betreft een speerpunt voor de komende jaren. Zo’n issue bespreken we aan de hand van concrete ideeën, die we gaan testen en delen met elkaar. Het helpt als je niet steeds zelf het wiel uit hoeft te vinden, maar van elkaar kunt leren. Samen kun je gewoon veel meer groen doen!”

3. VAN AMBITIE NAAR CONCRETE STAPPEN

Ambities en indicatoren vragen om vertaling naar concrete stappen. Tegen de in hoofdstuk 1 en 2 geschetste context, komen we in dit hoofdstuk tot de volgende concrete acties per doelgroep. Daarbij schetsen we steeds eerst kort het vertrekpunt: de huidige situatie, vervolgens de inzichten & ervaringen die we hebben opgedaan en tot slot welke (extra) inzet er nodig is in 2021-2024.

3.1 Georganiseerde vrijwilligers

We willen de georganiseerde vrijwilligers (herstellers, tellers en vertellers) verder 'ontzorgen', hun relevante kennis verder uitbouwen, ze carrièreperspectief bieden en ze opnemen in het brede, groene netwerk. Daarvoor hebben we, per georganiseerde doelgroep, de volgende plannen opgesteld.

3.1.1 Herstellers

In Noord-Holland zijn er 6.000 herstel-vrijwilligers actief in de natuur. Een deel van deze vrijwilligers werkt onder begeleiding en verantwoordelijkheid van boswachters van de terreinbeherende organisaties. Landschap Noord-Holland (LNH) ondersteunt ook ruim 110 zelfstandig opererende beheergroepen en 20 zelfstandig opererende soortenbeschermers. Om gebruik te kunnen maken van de faciliteiten moeten zij voldoen aan een aantal voorwaarden die zijn vastgelegd in een overeenkomst. De beheergroepen pakken activiteiten zelfstandig op, bepalen hun eigen werkdagen en organiseren de werkzaamheden in overleg met terreineigenaren.

Landschap Noord-Holland geeft hun advies over ecologie, natuur- en landschapsbeheer, soortenbescherming (padden, uilen, vleermuizen, bijen,

broedvogels, etc.) en arbo en veiligheid. Waar nodig ondersteunt LNH nieuwe groepen op locatie of bemiddelt ze tussen vrijwilligers en terreineigenaren. De vrijwilligersgroepen worden opgeleid met een breed aanbod aan cursussen, aangeboden via de Groene Academie, het platform voor natuurcursussen en groen vrijwilligerswerk. Vanuit het centraal gelegen gereedschappendepot distribueert LNH honderden handgereedschappen en machines als maaimachines, bosmaaiers en motor-kettingzagen.

💡 **Nieuwe inzichten en ervaringen**

De rollen en verantwoordelijkheden van de vrijwilligersgroepen worden steeds duidelijker, mede dankzij een juridisch onderzoek over

veiligheid en aansprakelijkheid dat de Inspectie SZW in 2019 uitvoerde naar een aantal cases van zelfstandig werkende beheervrijwilligers. Verder ontwikkelde Landschap Noord-Holland in 2019 en 2020 een vrijwilligersregistratiesysteem, waarin de behaalde certificaten per vrijwilligersgroep goed geadministreerd kunnen worden en dat snel een overzicht kan bieden van hoe LNH de zelfstandige groepen ondersteunt. Deze ontwikkelingen zorgen ervoor dat we de groepen veel gerichter kunnen benaderen en niet alleen vraaggericht kunnen ondersteunen, maar hen ook veel meer kunnen stimuleren en helpen te innoveren.

🚩 **Onze acties in 2021 – 2024**

In deze periode start een integraal kwaliteitstraject voor de herstelleroopleiding. Dit doen we op basis van leerlijnen voor meewerkende vrijwilligers (bij TBO's of in een bestaande groep) en vrijwilligerscoördinatoren, richtlijnen voor veiligheid (van de VBNE) en waar mogelijk toegespitst op biotopen. De leerdoelen, leermethoden en werkpraktijk staan centraal. De cursusleiders zijn in staat om de vrijwilligers de benodigde kennis, vaardigheden en houding bij te brengen. Verder gaan we de groepen herstellers die zijn aangesloten bij Landschap Noord-Holland ondersteunen door ze:

- te helpen bij werving van vrijwilligers met een alternatief aanbod;
- doelgericht te informeren over actuele zaken;
- hulp te bieden bij het vinden van financiering.

In de periode 2021-2024 bouwen we de samenwerking van vrijwilligersgroepen met terreineigenaren en het programma Betrekken bij Groen (community) verder uit. Verder houden we de kwaliteit van de gereedschappen en machines hoog en de instructies helder om ongelukken te voorkomen. Tot slot beperken we onnodig energiegebruik voor machines en vervoer zoveel mogelijk.

3.1.2 Vertellers

In Noord-Holland zijn ongeveer 3.500 vertellers actief. Een deel van die vrijwilligers is aangesloten bij vrijwilligersgroepen van TBO's, een deel is op een andere manier actief in natuureducatie. Een groot deel van deze vrijwilligers (ongeveer 2.500) is georganiseerd in zelfstandige IVN-afdelingen. Vertellers die opereren vanuit een TBO worden ondersteund door boswachters en beheerders. Het betreft meestal vaste gidsengroepen in een specifiek gebied of met een speciaal thema zoals ecologische verbindingen en cultuurhistorie.

Vanuit BBG worden de 10 Noord-Hollandse IVN-afdelingen ondersteund. Deze afdelingen hebben een zelfstandig bestuur en hebben werkgroepen, voor bijvoorbeeld jeugd, vogels, paddenstoelen, excursies, gezondheid en cursussen. Gezamenlijk

bereiken zij een enorm publiek, naar schatting jaarlijks 45.000 deelnemers, met cursussen, activiteiten en excursies. Vrijwilligers leiden elkaar op om natuurkennis en gidsenvaardigheden te verbeteren, zoals tijdens de Natuurgidsen Opleiding. Ook leiden zij andere vertellers op en delen ze opgedane kennis, ervaring, trends en ontwikkelingen met vertellers die buiten IVN actief zijn.

De besturen en werkgroepcoördinatoren van de afdelingen worden organisatorisch ondersteund door IVN Noord-Holland. Daarmee borgt het IVN de continuïteit en kwaliteit van de besturen en afdelingen. IVN helpt onder meer bij werving, inwerkprogramma's, ledenadministratie, en het ontwikkelen, actualiseren en verbeteren van cursussen. De kennis wordt gedeeld via de Groene Academie.

💡 Nieuwe inzichten en ervaringen

Het afgelopen jaar heeft IVN ervaring opgedaan met de methodiek 'organizing'. Hiermee kunnen we nieuwe methoden ontwikkelen voor opleiden, werven en binden van nieuwe doelgroepen. In de werkwijze staat de motivatie van mensen centraal. Je maakt het werk concreet door het opstellen van profielen en door een werkplan op te delen in deelacties.

Ook bij vertellers merken we dat er grote behoefte bestaat aan nieuwe vormen van flexibel vrijwilligerswerk. Bij bestaande groepen én bij nieuwe groepen. Daar passen meer projecten bij met een begin en een eind, en de mogelijkheid om het werk (in een soortgelijk project) voort te zetten op een later moment. We stellen vrijwilligers in staat om op andere manieren te werken, zoals een afgebakende klus met coördinatie of door kortlopende campagnes waarbij mensen (individueel) aan de slag kunnen. En door challenges te organiseren en mensen te vragen om te bloggen over hun werk in het groen.

'Storytelling' is niet meer weg te denken uit de communicatie- en marketingwereld. We willen deze waardevolle methode om informatie te delen en te enthousiasmeren meenemen in ons opleidingsaanbod. Ook hebben we het afgelopen jaar succesvol ervaring opgedaan met 'hybride leren', een combinatie van off- en online leren die vertellers een goed alternatief biedt voor alleen offline onderwijs. Deze kennis delen we ook met vertellers die buiten IVN actief zijn.

🚩 Onze acties in 2021 – 2024

De organizing-methode levert ons bruikbare tools voor de ondersteuning van de besturen en coördinatoren bij werving en binding van vrijwilligers. Deze inzichten delen we binnen het groene netwerk. Door deze manier van werken komt er ook extra aandacht voor het type vrijwilliger dat zich onderdeel voelt van een beweging zonder daar een traditionele invulling aan te willen geven.

We gaan de ondersteuning van vrijwillige opleidingsteams verbeteren: van opfrissen van gidsvaardigheden tot storytelling en cursussen rond actuele thema's. Daarbij zetten we de ervaring in die we in 2020 opdeden met hybride on-/offline leervormen. De focus ligt op het aanbod op regionaal niveau, maar de online (e-learning) mogelijkheden maken meer uitwisseling mogelijk in de provincie en zelfs landelijk.

3.1.3 Tellers

Tellers verzamelen gegevens die gebruikt worden voor verschillende onderzoeken met uiteenlopende doelen. In Noord-Holland houden zij contact met verschillende organisaties, zoals TBO's of soortenorganisaties, onder andere Ravon, Sovon, Vlinderstichting of de Zoogdiervereniging. De vrijwilligers zijn onder meer actief voor het Netwerk Ecologische Soorten (NEM) en ter verantwoording van het Subsiestelsel Natuur en Landschap (SNL) op terreinen van TBO's. Daarbinnen worden onder meer soorten vogels, planten, insecten en amfibieën in kaart gebracht.

Veel tellers inventariseren volgens een protocol of voor een bepaald project. De structurele waarnemingen worden door de soortenorganisaties gevalideerd en toegevoegd aan de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). BIJ12 is opdrachtgever van het Landelijk Meetprogramma, waar de meetnetten onder vallen.

Elk project en elke organisatie kan in principe zijn of haar eigen database opzetten voor eigen gebruik. Zo doen universiteiten wetenschappelijk onderzoek naar bepaalde soorten en ondersteunt de Boerenlandvogelmonitor de beheermonitoring ANLb op terreinen van agrarische natuurverenigingen. In Noord-Holland is er verder ook nog monitoring samengaand met soortenbescherming, zoals bijvoorbeeld weidevogelbescherming, uilenwerkgroepen die nestkasten ophangen of paddenwerkgroepen die paddenmigratie begeleiden. Verder zijn er heel veel mensen ingeschreven bij Waarneming.nl om incidentele waarnemingen te registreren. Ook is er kortdurend en laagdrempelig onderzoek als de landelijke tuinvogeltelling en vlindertelling. Jaarlijks worden vier edities van het tijdschrift Tussen Duin & Dijk uitgegeven voor en door monitoringvrijwilligers van het platform Provinciale Organisaties Flora en Fauna (POFF).

💡 Nieuwe inzichten en ervaringen

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat tellers hun werk zeer waarderen, en dat er grote groepen mensen zijn die dat best ook zouden willen doen. In de uitgave Meten wat er Leeft (WUR, 2020) staat dat landelijk de afgelopen 20 jaar het aantal deelnemende vrijwilligers verdubbeld is naar 16.000. In november 2020 is afgesproken dat de databank NDFF de komende drie jaar omgebouwd wordt naar een open datavoorziening. Dit betekent dat gevalideerde gegevens over waar welke soorten voorkomen door iedereen kunnen worden geraadpleegd. Dat is een ontwikkeling die invloed heeft op de ondersteuning van de vrijwilligers in de provincie.

Onze aandacht bij het begeleiden van deze vrijwilligers gaat naar de kwaliteit van de inventarisaties en naar de motivatie. De motivatie kunnen we positief beïnvloeden door meer zeggenschap te geven (inzicht krijgen in beheerkeuzes), zichtbaarheid van resultaten te vergroten (wat wordt er met de data gedaan) en de verbondenheid met de groep en het gebied te versterken.

Onderstaande organisaties zijn aangesloten bij de POFF:

Voor het opleiden van vrijwilligers richt het programma BBG zich met name op de geïnteresseerden en de al actieve vrijwilligers. De stap naar NEM-monitoring van de verschillende soortenorganisaties, een veelgebruikte vorm van monitoring, is veelal te groot. Dit komt door het gebrek aan soortenkennis en vaardigheid in gebruik van deze monitoringsmethodiek. Deze methodiek is daarom een focuspunt waar we met verschillende opleidingen naartoe werken.

Het programma BBG is geschikt om nieuwe vrijwilligers te werven voor laagdrempelige klussen en bestaande vrijwilligers te specialiseren: de stap van beheervrijwilliger naar teller is niet zo groot. En van teller naar een nog betere teller ook niet. Daarom heeft BBG afgelopen twee jaar ingezet op een introductie cursus Monitoring en een praktijk cursus Vlinderherkenning in het veld. Zo wekken we de interesse bij vrijwilligers voor monitoring in en rond hun eigen omgeving, en krijgen ze al doende meer ervaring. Wanneer ze meer soorten kunnen herkennen en weten dat

het monitoringsprotocol belangrijk is, kunnen ze doorstromen naar meer structurele monitoring voor natuur- en soortenorganisaties.

Onze acties in 2021 – 2024

In 2021-2024 gaan we samenwerken met soortenorganisaties op gebied van werving van vrijwilligers die al tel-ervaring hebben. Ook stimuleren we vrijwilligersgroepen om samen te werken met de terreineigenaar en het programma BBG, om hen te motiveren een passende rol te spelen in natuurbeheer (community). Concreet gaan we:

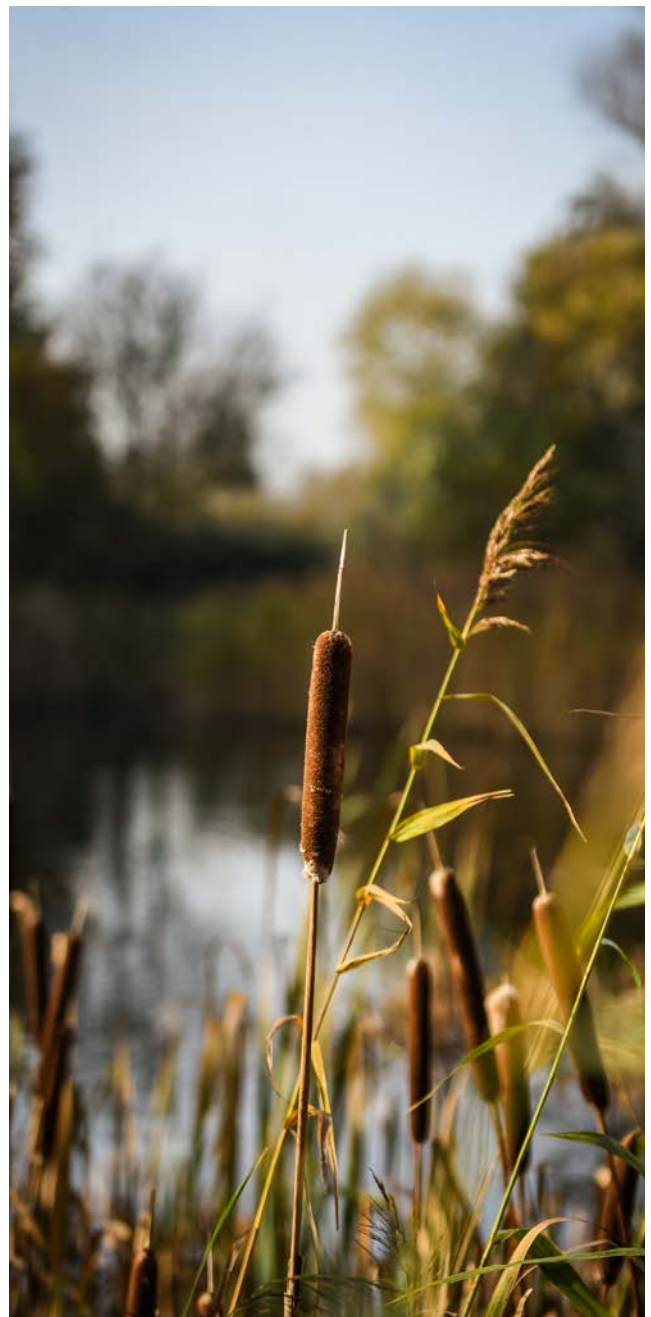
- Geïnteresseerden en al actieve vrijwilligers stimuleren om te leren tellen met laagdrempelige apps zoals Telmee, Waarneming.nl, inaturalist.org of Obsmap (in combinatie met ObsIdentify).
- De tellers-opleiding differentiëren: soortenkennis vergroten, basis monitoren bijbrengen, gebruik van protocollen en databases, toewerken naar NEM en NDFF.

- Basale beheermonitoring faciliteren voor het aanscherpen van de beheermaatregelen door het opzetten van een database en analyse van gegevens.
- Vrijwilligers ondersteunen bij hun professionalisering en motivatie met als einddoel bruikbare gegevens genereren. Een voorbeeld is het uitlenen van wildcamera's met bijbehorende protocollen en instructie voor registratie van gegevens.
- Afstemmen over de NDFF met TBO's, vrijwilligers, soortenorganisaties en provincie Noord-Holland.
- Kennisuitwisseling en netwerkvorming tussen tellers, vertellers en herstellers bevorderen. Dit doen we onder andere via het tijdschrift Tussen Duin en Dijk. De inhoud van het tijdschrift wordt regelmatig via de nieuwsbrieven onder de aandacht gebracht bij de andere vrijwilligers, zodat de kennis beschikbaar komt. We laten verder tijdens vrijwilligersbijeenkomsten de (vrijwillige) tellers aan herstellers vertellen over hun vakgebied.

3.1.4 Boerenlandvogelvrijwilligers

Landschap Noord-Holland coördineert het netwerk van vrijwillige weidevogelbeschermers van Noord-Holland, georganiseerd in 22 groepen. Ook ondersteunt LNH de Agrarische Collectieven en Natuurverenigingen (ANV's) die akkervogels en patrijzen inventariseren via de database Boerenlandvogelmonitor. Stichting LandschappenNL ondersteunt hierbij door kennisuitwisseling en het beheer van de database. We faciliteren de vrijwilligers in het veld en stellen hiervoor materiaal als nestbeschermers ter beschikking. Ook ondersteunen we de vrijwilligers bij het invoeren van de gegevens uit het veld.

Landschap Noord-Holland biedt deze groep vrijwilligers een opleidingstraject aan: van de basisvaardigheden weidevogelbescherming tot aan het monitoren van boerenlandvogels. We werven actief via bijvoorbeeld de vogelwerkgroepen van Noord-Holland om geschikte vrijwilligers voor het monitoren te vinden. Jaarlijks publiceren we de resultaten van de verzamelde gegevens in het Jaarboek Boerenlandvogels. We voorzien de vrijwilligers van actuele informatie, door het geven van presentaties en excursies en via nieuwsbrieven.

💡 **Nieuwe inzichten en ervaringen**

De achteruitgang van de weidevogels gaat gestaag door, al weten we in Noord-Holland de snelheid waarop dit gebeurt te vertragen (Landelijke Boerenlandvogelbalans 2020). De agrarische sector zal de komende jaren moeten werken aan de stikstof- en fosfaatproblematiek. Ook staat de herziening van het Gemeenschappelijke Landbouw Beleid en het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeleid (ANLb) op de agenda. Dit zal leiden tot aanpassing in de bedrijfsvoering en als gevolg daarvan op de werkzaamheden van de vrijwilligers. Intussen heeft de achteruitgang van de populatie weidevogels op sommige plaatsen een negatief effect op de motivatie van de vrijwilligers. In sommige gebieden zijn er gewoonweg nog te weinig vogels om een impact te hebben met het vrijwilligerswerk: nestbescherming en monitoren is met weinig vogels veel werk met weinig opbrengst.

Verder zijn de vrijwilligers die in de gebieden van de agrarische collectieven actief zijn, steeds meer betrokken bij de uitvoering van het ANLb. Door het digitaal invoeren van data kunnen de veldcoördinatoren van de ANV's de beherepakketten last-minute aanpassen. De agrarische collectieven hebben behoefte aan ervaren monitoringvrijwilligers die hun uitgevoerde beheer monitoren en Landschap Noord-Holland voldoet op deze manier aan hun vraag.

Ook de zijn de agrariers actief met andere methoden om de biodiversiteit te verhogen, zoals kruidenrijk grasland, bloemrijke akkerranden en het beheer van slootkanten. Dit resulteert in diverse werkzaamheden waar de huidige vrijwilligers ook een bijdrage aan kunnen leveren of waar nieuwe vrijwilligers in geïnteresseerd zijn. Om jonge boeren te leren natuurinclusief te denken en werken, start het Clusius College binnen de landelijke Greendeal Natuurinclusieve landbouw Groen Onderwijs het programma "Natuurinclusief Perspectief" om natuurinclusieve landbouw een plek te geven in de opleidingen veehouderij, plantenteelt, loonwerk en mogelijk andere opleidingen. Het gaat dan met name om het mbo, maar ook vmbo en hbo. Landschap Noord-Holland is één van de partners die haar kennis en ervaring inzet voor het nieuwe curriculum.

🚩 **Onze acties in 2021 – 2024 boerenlandvogelvrijwilligers**

Er blijven nieuwe vrijwilligers nodig voor het tellen en beschermingswerk. Het aantal geschikte plekken voor nieuwe vrijwilligers neemt steeds verder af, voornamelijk vanwege het afnemende aantal vogels. Er wordt dus elke keer goed een match gemaakt tussen vraag en mogelijke opleidingsplekken.

De vrijwilligerscarrière krijgt een centrale plek in onze ondersteuning: van inwerken tot specialiseren in de zin van toewerken naar de juiste rol binnen het krachtenveld en het delen van

ervaring en advies. We werken aan de kwaliteit van de cursussen om de vrijwilligers op het juiste niveau te krijgen. Dit doen we door cursussen op te delen in meerdere modules, meer gebruik te maken van videobeelden en door gerichte praktijkbegeleiding. Het cursusaanbod willen we waar mogelijk aanpassen aan de ontwikkelingen in beleid in de agrarische sector, met als doel verbetering van de biodiversiteit in het agrarische gebied.

BBG zet in 2021-2024 sterker in op de ondersteuning aan boerenlandvogelvrijwilligers via kennisdeling en via de community of practice, zoals het gebruik van wildcamera's bij predatie. Ook stimuleren we waar mogelijk de zelfstandigheid van de groepen. Onze ervaringen delen we met het Clusius College om toekomstige boeren kennis en vaardigheden bij te brengen voor natuurinclusieve landbouw.

3.2 (Potentiële) nieuwe vrijwilligers

Om een grotere en qua leeftijd, gender en sociaaleconomische achtergrond inclusievere groep geïnteresseerden aan boord te halen, willen we beter rekening houden met hun wensen, motivatie en voorwaarden. We onderzoeken de mogelijkheden en breiden het

aanbod van flexibel of projectmatig vrijwilligerswerk uit. In het vorige plan was er in het bijzonder aandacht voor jongeren (18-35 jaar). Uit onderzoek en bijeenkomsten met deze doelgroep is de afgelopen jaren gebleken dat zij openstaan voor incidenteel of flexibel groen vrijwilligerswerk. Persoonlijke ontwikkeling, impact hebben op de maatschappij en de natuur opzoeken voor rust en ontspanning zijn veelvoorkomende motieven om vrijwilligerswerk te doen in de natuur. Om met jongeren in gesprek te komen op festivals en (o.a. TBO-) evenementen is de Voluntree, een fysiek element om het gesprek over vrijwillige inzet te starten, ontwikkeld met en door jongeren. Daarnaast hebben Groene Trainees activiteiten opgezet waarbij mini-colleges gekoppeld worden aan creatieve herstel-, tel- en vertelactiviteiten. Ook denken studenten mee over actuele beleidsvraagstukken (challenges) van TBO's: in 2020 gebeurde dit bijvoorbeeld op het thema duurzaam toerisme, maar thema's als klimaat, voedsel en gezondheid lenen zich hier ook voor.

Via citizen science trekken we nieuwe tellers aan van alle leeftijden. Nieuwe herstellende bereiken we door de natuurwerkdag en het aanbieden van flexibele beheerklassen onder leiding van de boswachter. Via educatie-activiteiten gericht op kinderen bereiken we ook ouders en leerkrachten.

💡 **Nieuwe inzichten en ervaringen**

Door het aanbod van de natuurorganisaties aan te passen, ontstaat er een mogelijkheid voor jongeren én andere flexibele vrijwilligers om toch actief te worden. Niet vast, maar wanneer het uitkomt. Door het organiseren van incidentele werkdagen in de natuur of het aanbieden van een kortstondige klus (projectmatig) kunnen mensen een waardevolle bijdrage leveren zonder grote ureninvestering. En vervolgens gaan we hun de mogelijkheid bieden om op een later tijdstip weer bij te dragen, door duidelijk te communiceren wat men wanneer kan doen. Door projectmatig werken sluiten we ook beter aan op levensloop en persoonlijke ontwikkeling. Op de website van de Groene Academie zijn we inmiddels begonnen met het bij elkaar brengen van aanbod van flexibel vrijwilligerswerk.

🚩 **Onze acties in 2021 – 2024**

Als partners gaan we deze flex-vrijwilligersaanpak optimaliseren door kennis, netwerken en activiteiten uit te wisselen en door pilots uit te voeren. De komende jaren willen we nadrukkelijk

nieuwe werkwijzen uitproberen voor de initiatieven van vrijwilligers en partnerorganisaties. Deze kennis en ervaring delen we, zodat de partners en vrijwilligers de inzichten in hun eigen werkwijze kunnen implementeren. Met als doel: toestroom van nieuwe doelgroepen, waaronder jongere vrijwilligers (18-35 jaar), mensen die kortstondiger actief zijn bij verschillende organisaties en zelfstandige groepen.

Parallel aan het flexibiliseren van de aanbodkant hebben we ook aandacht voor community building en samen leren. We vragen Groene Trainees, studenten en andere nieuwe doelgroepen – zoals buurtbewoners – bijvoorbeeld om activiteiten zelf mee te ontwikkelen. Door netwerkend werken (peer networking) en door slim gebruik te maken van online platforms werken we aan een bredere beweging van vrijwilligers. De Groene Academie ondersteunt dit met een actueel aanbod van flexibele klussen en opleidingsmogelijkheden.

3.3 Initiatiefnemers

Iedereen die zich inzet voor natuur en landschap kan bij BBG terecht voor advies. We adviseren regelmatig nieuwe en al langer lopende initiatieven. De coördinatie en uitvoering blijft de rol van de initiatiefnemers. Soms is er een wat langer lopend traject dat we met advies ondersteunen, soms is het slechts een doorverwijzing. De boodschap is in ieder geval: ben je met een initiatief bezig en je hebt hulp, advies of ondersteuning nodig – je kunt bij ons terecht.

3.3.1 Betrekken bij Groen Fonds

Doelstelling van het BBG Fonds is mensen betrekken bij natuur, landschap en openbaar groen. Het fonds richt zich op het bevorderen van de biodiversiteit en soortenbescherming en/of participatie bij de natuurlijke leefomgeving. Hieronder valt zowel het (veilig en effectief) organiseren, coördineren, faciliteren, als het continueren, stimuleren of innoveren van groen vrijwilligerswerk. Vrijwilligerswerk in soorten-, natuur-, groen- en landschapsbeheer en in natuureducatie of -inrichting. Het Betrekken bij Groen Fonds stimuleert zowel continuïteit als innovatie in het groene werkveld en samenwerking tussen partijen en organisaties binnen en buiten de groene sector. Vrijwilligersgroepen en organisaties kunnen projecten aandragen voor financiering uit het fonds. Een jury van TBO-directeuren beoordeelt de aanvragen en verdeelt het budget.

Nieuwe inzichten en ervaringen

Het Betrekken bij Groen Fonds wordt als financieringsbron steeds beter gevonden. Jaarlijks is er een stijging in het aantal aanvragen met een overschrijding van het aangevraagde bedrag ten opzichte van het budget. In 2020 is er voor de

periode 2020-2023 meer geld beschikbaar gesteld door de provincie om meer initiatieven de kans te geven om een aanvraag te doen. De aanvragers zijn zowel stabiele groepen als groepen die opstarten en innovatief willen zijn. De verschillen tussen de aanvragen zijn daarmee groot. Zowel in omvang, in ambities als in aanpak. Voor de jury is het een uitdaging om een goede keuze te maken tussen de verschillende aanvragen.

Onze acties in 2021 – 2024

We ontwikkelen een heldere aanvraagprocedure voor het Betrekken bij Groen Fonds, met de mogelijkheid om via een online formulier de informatie aan te leveren. Landschap Noord-Holland maakt op basis van heldere criteria een voorselectie voor de beoordeling door de jury.

3.3.2 Groen Kapitaal in de Buurt

In 2020 is er extra budget beschikbaar gesteld door de provincie Noord-Holland om ook initiatieven binnen de bebouwde kom te ondersteunen. Hiervoor is het Groen Kapitaal in de Buurt opgezet, naar het voorbeeld Groen aan de Buurt in Utrecht. IVN, Milieufederatie Noord-Holland en Landschap Noord-Holland bieden

Noord-Hollandse gemeenten ondersteuning bij het stimuleren van groene bewonersinitiatieven en het omzetten van ideeën naar concrete uitvoering. Met als doel: een kwaliteitsimpuls voor de groene leefomgeving en een lokaal netwerk van betrokken bewoners. We spreken met deze aanpak nieuwe groene vrijwilligers aan. Zoals blijkt uit de uitkomsten van het eerdergenoemde Motivaction-onderzoek (2018) heeft 54% van de potentiële nieuwe vrijwilligers belangstelling voor groene buurtinitiatieven.

Nieuwe inzichten en ervaringen

Gemeenten hebben zelf wel budget en een structuur om bewoners te bevorderen, maar missen vaak de tijd of expertise om groene initiatieven te ondersteunen. De beproefde aanpak én de kennis en ervaring van de drie organisaties binnen Groen Kapitaal in de Buurt zorgen voor een impuls voor buurtinitiatieven. In de overgang van de bebouwde omgeving naar het naastgelegen natuurgebied heeft de betreffende TBO ook regelmatig een ondersteunende en adviserende rol bij buurtinitiatieven. Het 'groen' in de wijken loopt dan naadloos over in de natuurgebieden en omgekeerd.

Onze acties in 2021 – 2024

Door de uitbreiding van het budget in de periode 2020-2023 kan het programma Betrekken bij Groen ook bijdragen aan vergroening binnen de bebouwde kom. Elk jaar ondersteunen we maximaal vier gemeenten bij hun werkwijze. Op basis van de ervaringen in deze periode geven we een advies over het samenwerken met gemeenten voor groene buurtinitiatieven.

3.3.3 Initiatieven van BBG-partners

De uitvoering van het BBG-programma ligt hoofdzakelijk bij IVN en LNH. Doordat de partners elkaar beter weten te vinden, is er ook een wens om alle BBG-partners meer te laten participeren.

Nieuwe inzichten en ervaringen

Voor het oplossen van complexe vraagstukken is

de inzet en de creativiteit van velen nodig. Alle betrokkenen bij het programma hebben iets bij te dragen aan het programma Betrekken bij Groen en dat is een goede voedingsbodem voor co-creatie. Deelnemers brengen zelf de onderwerpen aan waar zij in geloven en definiëren samen acties waar ze verder mee aan de slag gaan. Met een budget kunnen de partners mede uitvoering geven aan de ambities van dit programma.

Onze acties in 2021 – 2024

Alle TBO-partners kunnen het initiatief nemen voor een product of een werkwijze om van elkaar te leren. De initiatieven van de TBO-partners worden in afstemming met de TBO-directeuren uitgevoerd door de collega's die zich willen verbinden aan het betreffende voorstel. Naast de mogelijkheid van financiering vanuit het provinciale programma Betrekken bij Groen, wordt per project gekeken of er nog aanvullende financiering nodig is.

De TBO-vrijwilligers komen viermaal per jaar bij elkaar om de voortgang van de initiatieven te bespreken en om ervaringen uit te wisselen. Resultaten delen ze vervolgens ook breder met de BBG-partners en collega's. Betrekken bij Groen is daarmee geen dichtgetimmerd programma, maar biedt juist ruimte om de komende vier jaar nieuwe werkwijzen uit te proberen en te toetsen aan de praktijk.

3.4 Samenwerking versterken

Om als BBG-partners tot een effectieve en efficiënte vrijwilligersondersteuning te komen, delen we kennis en activiteiten, leggen we rollen en verantwoordelijkheden vast, en zetten we een gezamenlijk gedragen communicatielijns op. Dat doen we in de verschillende kanalen die we tot onze beschikking hebben.

3.4.1 Groene Academie

De afgelopen jaren is door de BBG-partners gewerkt aan een goed functionerende website degroeneacademie.nl en zichtbaarheid bij de doelgroep bestaande uit potentiële vrijwilligers, groene actieve vrijwilligers en beroepskrachten in de groene sector. Het aanbod van cursussen en vacatures is toegenomen en ook het aantal bezoekers op de website en sociale media is groot. Technisch is de site zo ontwikkeld dat er weinig tijd en kosten verloren gaan aan administratie en onderhoud, een reden waarom andere platforms in het verleden vastliepen. Het is, kortom, een goed werkend platform met veel aanbod en bezoekers.

Nieuwe inzichten en ervaringen

De Groene Academie sluit goed aan bij de meer traditionele doelgroepen van groene vrijwilligers: zij weten goed hun weg te vinden in het cursusaanbod en vacatureaanbod. Ook is het een belangrijk platform voor Groene Trainees, een jongere doelgroep met andere behoeften aan informatie, vrijwilligerswerk en cursussen. Vandaaruit zou de academie ook een bredere doelgroep kunnen bedienen, waaronder mensen

die op zoek zijn naar incidenteel of flexibel vrijwilligerswerk zonder vaste rol in een vrijwilligersgroep. Ook kan het platform organisatie-overstijgende initiatieven faciliteren die werken met (flexibele) vrijwilligers, zoals opruimacties, plantdagen en campagnes.

Onze acties in 2021 – 2024

We brengen de klantreis van de verschillende doelgroepen (potentiële) Noord-Hollandse vrijwilligers in kaart en specifiek de plek die de Groene Academie hierin heeft. Zo kunnen we op basis van onderzoek gestructureerd werken aan de doorontwikkeling van het platform. Voor én achter de schermen onderzoeken we hoe we beter aan kunnen sluiten op de meer flexibel ingestelde vrijwilliger. We breiden de Groene Academie uit tot een platform waar organisatie-overstijgende initiatieven, het aanbod en de informatievoorziening voor meer flexibel en incidenteel vrijwilligerswerk op te vinden is. Er wordt budget gereserveerd voor innovatieve initiatieven voor en door TBO-partners om de doelstelling van de Groene Academie te versterken.

3.4.2 Dialoogdag

De Dialoogdag is de jaarlijkse netwerkdag voor vrijwilligers en beroepskrachten van TBO's en de provincie Noord-Holland. De dag is voor iedereen die onderdeel is van de beweging van vrijwilligers die zich inzetten voor Noord-Hollandse natuur. Doelen zijn ontmoeting, leren van elkaar en het zichtbaar maken van de impact van het vrijwilligerswerk. Ook geeft de Dialoogdag inzicht in wat er leeft onder de vrijwilligers en beroepskrachten, zodat we onze dienstverlening verder kunnen optimaliseren en professionaliseren. Enthousiaste, goed geïnformeerde vrijwilligers zijn de best denkbare ambassadeurs van het vrijwilligerswerk in de natuur en van het provinciale programma Groen Kapitaal.

Nieuwe inzichten en ervaringen

Tijdens de Dialoogdag kunnen ook actuele beleidsvraagstukken worden besproken en getoetst. Zo hebben we vrijwilligers en beroepskrachten tijdens de 2020-editie expliciet gevraagd naar de ontwikkelingen die zij zien op het gebied van groen vrijwilligerswerk, waarbij we

hebben doorgevraagd op onderwerpen zoals flexibilisering van het aanbod en het werven van nieuwe vrijwilligers.

Uit de evaluatie van de provincie Noord-Holland bleek dat men er waarde aan hecht dat de Dialoogdag op locatie bij verschillende beheerders georganiseerd wordt. Zoals dat nu al gebeurt. Dat vergroot de betrokkenheid van de organisaties en hun vrijwilligers. Door de initiatieven uit het Betrekken bij Groen Fonds bij de Dialoogdag te betrekken komen de deelnemers van de toegekende projecten nu al in aanraking met het netwerk van Betrekken bij Groen. Maar de leereffecten uit het programma zouden nog wat explicieter aandacht kunnen krijgen.

Onze acties in 2021 – 2024

De Dialoogdag is en blijft dé plek voor discussies, workshops, excursies en lezingen. Zo is er gelegenheid voor vrijwilligers tot inhoudelijke verdieping en verbreding op basis van ervaringen. En kunnen we nadrukkelijk de peilstok hanteren als het gaat om ontwikkelingen en behoeften van vrijwilligers en beroepskrachten.

3.5 Samenwerking BBG-partners

De samenwerking tussen TBO's onderling, met de provincie en met andere maatschappelijke organisaties, vormt de basis van het programma Betrekken bij Groen. De uitvoerders, een stuurgroep, en het directeurs-, en vrijwilligerscoördinatorenoverleg (respectievelijk TBO-D en TBO-V) zorgen voor afstemming tussen de TBO's over de activiteiten en projecten binnen Betrekken bij Groen. De penvoerder zorgt voor de jaarlijkse subsidieaanvraag, verslaglegging en jaarcijfers van het vrijwilligerswerk.

💡 Nieuwe inzichten en ervaringen

Door de uitvoering meer op basis van leren en evalueren van de doelen te baseren, ontstaat er betere afstemming met zowel de praktijk als het beleid. TBO-V kan door het uitwisselen van ervaringen en het samenwerken aan activiteiten en producten beter met en van elkaar leren. De stuurgroep kan elk jaar de resultaten monitoren. Door gerichte samenwerking op basis van de doelen ontstaat een gezamenlijk verhaal dat als basis kan dienen voor de communicatie door de verschillende partijen.

🚩 Onze acties in 2021 – 2024

We stellen een structureel overleg in tussen TBO en de provincie Noord-Holland. Zo borgen we de koppeling tussen beleid en praktijk. Voor de aanvraag en verantwoording van projecten is voor een evaluerende opgezet gekozen. Het TBO-V is inhoudelijk betrokken bij de uitvoering en de stuurgroep houdt de relatie met het beleid in beeld. Jaarlijks verzorgt de stuurgroep de monitoring van de resultaten, in samenwerking met de uitvoerders van de projecten. Die evaluatie wordt per 2021 vergemakkelijkt door de inzet van een verbeterd registratiesysteem voor de vrijwilligersinzet.

Met een communicatiestrategie zullen Noord-Hollanders via tekst en beeld, online én offline (interactief), geïnformeerd worden over de natuur in hun buurt en de mogelijkheden om als vrijwilliger actief te worden voor natuur en landschap. Een gezamenlijke boodschap wordt afgestemd met de communicatieafdelingen van alle partners.

4. TERUG NAAR DE TOEKOMST

Wij zijn ervan overtuigd dat we de komende jaren met de hierboven beschreven inzichten en aanpassingen niet alleen de vele groene vrijwilligers beter kunnen faciliteren en enthousiasmeren, maar de groep ook uit kunnen breiden. Daardoor kunnen we met een breed gedragen beweging de Noord-Hollandse natuur beter beschermen. En de grote opgaven rondom biodiversiteit, klimaatadaptatie en groene leefomgeving op nationaal en provinciaal ondersteunen.

Maar hoe weten we of onze plannen succesvol zijn? Een vraag die ook aansluit op de aanbevelingen uit de evaluatie van de provincie om een goed werkbaar plan voor monitoring en evaluatie van het programma BBG op te stellen. We hebben daarom onderstaande succesindicatoren opgesteld. Bovendien zal ons verbeterde registratiesysteem een betrouwbare, kwantitatieve graadmeter zijn voor de vrijwilligersinzet.

Indicatoren van succes (outcome):

- ✓ Tevredenheid van vrijwilligers over de ondersteuning (doelstelling: 8+).
- ✓ Waardering van de Groene Academie (customer journey-onderzoek, Google Analytics).
- ✓ Een kwalitatieve beoordeling van de meerwaarde van samenwerking door BBG-partners en vrijwilligers (via interviews).
- ✓ Kwalitatieve beschrijving van de resultaten van werving en opleiding van nieuwe vrijwilligers met diverse leeftijden en achtergronden (pilots).
- ✓ Het aantal betrokken mensen en organisaties bij projecten van het Betrekken bij Groen Fonds en Groen Kapitaal in de Buurt.
- ✓ Kwalitatieve beschrijving van betrokken netwerken (bijvoorbeeld bedrijven en maatschappelijke organisaties) bij activiteiten van de TBO's (krachtveldanalyse, netwerkanalyse).
- ✓ Aantal actieve vrijwilligers: uitgesplitst naar herstellende, vertellende, tellende algemene soortgroepen en tellende boerenlandvogels en vastgelegd in het nieuwe registratiesysteem. Het aantal groepen in plaats van het aantal vrijwilligers is hierin het meest indicatief. Dat geldt ook voor de zelfstandige groepen, omdat een groep zich vaak opheft als er onvoldoende mensen zijn.
- ✓ Bereik van educatieve activiteiten IVN-afdelingen.

Kwalitatieve en kwantitatieve kennis

Ook heeft het BBG-programma in 2024 kwalitatieve en kwantitatieve kennis van het functioneren van de vrijwilligersgroepen, door:

- ✓ Contact met de coördinatoren.
- ✓ De verhouding tussen actieve 'leden' en het aantal betrokkenen.
- ✓ Soorten werkzaamheden per groep.
- ✓ Frequentie van activiteiten per groep.
- ✓ Aantal en aard van de afspraken op papier, met name over arbo en veiligheid.
- ✓ Ondersteuningsbehoefte van de groepen (willen wel/geen regelmatig contact; eigen initiatief; capaciteit; gereedschapsgebruik; financiën; inhoudelijke kennis; opleidingstraject op groepsniveau; mogelijkheden voor opleiding op individueel niveau).

Jaarlijkse gegevens

En uiteraard hebben we jaarlijkse gegevens beschikbaar over onze eigen inzet (onze output):

- ✓ Aantal cursussen.
- ✓ Aantal deelnemers van bijeenkomsten (zoals de Dialoogdag of themabijeenkomsten).
- ✓ Aantal contactmomenten met vrijwilligers(coördinatoren).
- ✓ Aantal uitleningen van machines en gereedschappen.
- ✓ Aantal ondersteunde nieuwe initiatieven in Noord-Holland (toekenningen Betrekken bij Groen Fonds, aantal buurtinitiatieven).
- ✓ Aantal gezamenlijke communicatie-uitingen.

Met deze indicatoren kijken we eind 2024 terug op een succesvolle nieuwe stap in de professionalisering van het waardevolle groene vrijwilligersnetwerk van onze provincie. En kunnen we met recht zeggen dat de natuur en het landschap er is voor en door Noord-Hollanders.

Betrekken bij Groen doen we samen!

Literatuurlijst

- Elands, B.H.M. & E. Turnhout (2009). Burgers, beleid en natuur: tussen draagvlak en betrokkenheid. WOT studie 9. Wettelijke onderzoekstaken Natuur & milieu. Wageningen.
- Motivaction. 2018. Groene vrijwilliger van de toekomst. Marktverkenning naar nieuwe groepen 'groene vrijwilligers' in Nederland.
- Motivaction i.o. Vogelbescherming. 2020. Samen herstellen. Een publieksonderzoek naar het belang van natuur tijdens de coronacrisis in Nederland.
- Provincie Noord-Holland. 2020. Masterplan Biodiversiteit.
- Provincie Noord-Holland, sector Onderzoek & Informatie. 2019. Evaluatie subsidie Betrekken bij Groen.
- SOVON. 2020. Boerenlandvogelbalans.
- T.A. de Boer & F.L. Langers. 2017. Maatschappelijk draagvlak voor natuurbeleid en betrokkenheid bij natuur in 2017.
- WUR. 2020. Meten wat er Leeft.

Colofon

Dit zijn in dit programma de samenwerkende terreinbeherende organisaties in Noord-Holland:

Amsterdamse bos, Goois Natuurreservaat, IVN Noord-Holland, Landschap Noord-Holland, Natuurmonumenten, PWN, Recreatie Noord-Holland, Staatsbosbeheer en Waternet.

Dit programma wordt gefinancierd door provincie Noord-Holland en valt onder het programma Groen Kapitaal

Tekst en redactie: Maja Nijessen en Judith van Oudheusden

Uitgave: IVN Noord-Holland en Landschap Noord-Holland

Contact: Nienke Kwikkel, n.kwikkel@landschapnoordholland.nl

Foto's: Rogier Reker (provincie Noord-Holland), Seth Carnill, Karen Vaartjes, IVN, Wim Tijssen, Menno Scheafer en Landschap Noord-Holland

Vormgeving: Opzet, Santpoort-Zuid

Maart 2021

BIJLAGE

Historie ontstaan programma Betrekken bij Groen¹

Uit diverse interviews met betrokkenen voor de evaluatie van Betrekken bij Groen door provincie Noord-Holland in 2019, blijkt dat het opzetten van het programma de nodige voeten in de aarde heeft gehad. De gesprekken over de introductie van het programma met de betrokken organisaties speelden zich af tegen de achtergrond van een kritische beschouwing van de provinciale boekjaarsubsidies, zoals die voor IVN en Landschap Noord-Holland.

Daarbij constateerden zowel de provincie als ook de organisaties dat er inhoudelijk weinig afstemming en benutting van synergiemogelijkheden tussen TBO's plaatsvond rond vrijwilligersondersteuning en natuur- en milieueducatie. De TBO's benoemden dit zelf ook al als één van de speerpunten, maar hadden dit nog niet nader vorm gegeven.

De introductie van het programma Betrekken bij Groen zou een oplossing moeten bieden voor zowel het punt van de boekjaarsubsidies als het gebrek aan samenwerking. Daarnaast moest het programma er ook aan bijdragen dat IVN en LNH meer een intermediairfunctie zouden gaan vervullen tussen provincie en burgers op het gebied van vrijwilligers.

Het budget voor het programma werd bepaald door het optellen van de jaarlijkse bijdragen voor het IVN en voor de vrijwilligersactiviteiten van Landschap Noord-Holland, aangevuld met een extra budget van €100.000,- voor samenwerkingsactiviteiten. De verwachting was dat het gezamenlijke programma zou leiden tot meer efficiëntie en een betere kwaliteit van de ondersteuning van vrijwilligers.

In eerste instantie was de financiering voor het programma verzekerd tot en met 2016. In 2015 gaven GS in het nieuwe coalitieakkoord aan dat de groene vrijwilligers structureel deel uitmaken van het groene budget. Door de uitvoerende organisaties werd in overleg met de provincie een meerjarenbeleidsplan Betrekken bij Groen voor de periode 2018 tot en met 2021 opgesteld. Met het huidige meerjarenbeleidsplan 2021-2024 gaat het programma BBG dus zijn derde periode in.

¹ Uit: evaluatie Programma Betrekken bij Groen, Provincie Noord-Holland 2019